

**ODA
PARK**

18.05 - 07.09.2025

**ICE
MEM
ORY**

ELINE KERSTEN

HANS GURSTAD-NILSSON

LINDSEY NICHOLSON

ELINE KERSTEN
HANS GURSTAD-NILSSON
LINDSEY NICHOLSON

ICE MEMORY

18.05 - 07.09.2025

De tentoonstelling Ice Memory is een gezamenlijk initiatief van Eline Kersten, Hans Gurstad-Nilsson en Lindsey Nicholson. Eline is een kunstenaar en filmmaker afkomstig uit Nederland, maar ze woont en werkt in Zwitserland. Hans, voormalig archeoloog, is een componist uit Zweden. En Lindsey werkt als glacioloog (gletsjeronderzoeker) én kunstenaar in Innsbruck, Oostenrijk. Ice Memory is hun eerste grote samenwerkingsproject. Een maand voor de tentoonstelling in Odapark spraken ze met Joep Vosseveld over hun plannen.

JV: JULLIE ZIJN AFKOMSTIG UIT VERSCHILLENDE DELEN VAN EUROPA, EN WERKEN ALLE DRIE IN ANDERE VAKGEBIEDEN. HOE KWAM HET IDEE VOOR ICE MEMORY TOT STAND?

Eline Kersten: 'Ik ontmoette Hans in 2019 in Zweden. In een bus van Kivik naar Kalmar raakten we aan de praat, ik vertelde hem dat ik werkte aan een project over grondlagen, waarvoor ik boorkernen verzamelde. Hans had met zijn achtergrond in archeologie meteen interesse. Al pratend bedachten we hoe interessant het zou zijn om ook boorkernen uit ijslagen te kunnen onderzoeken. Een paar jaar later nam ik deel aan een tentoonstelling in Wenen, waar ik een glacioloog ontmoette die onderzoek had gedaan naar ijsboorkernen. Het leek me logisch om met ons drieën samen te komen, zo begon ons project Ice Memory.'

Lindsey Nicholson: 'Ik heb inderdaad twee jaar gewerkt in een laboratorium dat ijskernen onderzocht, maar dat is inmiddels meer dan 15 jaar geleden. Maar het werken met die ijskernen deed iets met me. Het zijn dingen uit zo'n andere tijd: het is water, sneeuw en lucht van duizenden jaren geleden. Er ontstaat vaak het beeld dat wetenschappers afstandelijk zijn ten opzichte van het medium waar ze mee werken, en tijdens het onderzoek probeer je ook zo objectief mogelijk te blijven, maar dat betekent niet dat je geen band hebt met het materiaal. Dus deze samenwerking was een fijne manier om vanuit andere perspectieven naar ijskernen te kijken en de betekenis die ze kunnen hebben.'

Hans Gurstad-Nilsson: 'Het is fascinerend om in dit team te werken, onze achtergronden zijn zo verschillend. Ik heb een sterke connectie met sneeuw en ijs. Van mijn kindertijd in Zweden herinner ik me duidelijk het moment dat ik uit het raam keek en de eerste sneeuw zag. Een gevoel van geluk en warmte, gekoppeld aan alle dingen die je vanaf dat moment kon gaan doen: skiën, hutten bouwen, tot 's avonds laat buiten zijn. Sneeuw en ijs brachten je in contact met anderen. Tegelijkertijd maakte het ijs je ook klein en kwetsbaar, je wist dat je in zo'n wereld geen week zou overleven in je eentje.'

WAT IS ER ZO FASCINEREND AAN IJSKERNEN?

Eline: 'Een ijskern is iets wonderlijks. Voor onderzoek worden er monsters uit gletsjers geboord, soms van wel drie kilometer diepte. Zo'n boor is een cilinder van meestal 1 meter lang en 10 cm doorsnede, die zo meter voor meter eeuwenoude ijslagen tevoorschijn haalt. Sommige van die ijslagen zijn meer dan 100.000 jaar oud. Iets kwetsbaars en vluchtigs als een sneeuwvlokje kun je dus 100.000 jaar later terugvinden in deze ijskern. Het is daarmee een soort portaal in een andere tijd, en dat prikkelt natuurlijk de verbeelding.'

Lindsey: 'Zo'n stuk ijs vasthouden is eigenlijk net zoiets als aan de rand van de oceaan staan of naar de sterren kijken. Je voelt je klein ten opzichte van iets wat zo'n ander idee van tijd kent.'

Eline: 'En juist omdat ijs veranderd wordt die tijd veel tastbaarder. Een stuk steen kan ook heel oud zijn, maar je ziet het niet veranderen. Terwijl ook ijs van 100.000 jaar oud gewoon wegsmelt als je het vastpakt.'

Lindsey: 'Een geoloog zal zeggen dat een steen ook leeft, maar dan heb je het al gauw over miljoenen of miljarden jaren. Het is moeilijk om je daar als mens iets bij voor te stellen. De tijd van gletsjers gaat eerder over generaties, dat past bij hoe

wij tijd ervaren. En de opeenvolging van ijstijden is verbonden met hoe wij als homo sapiens ontwikkelden als soort, alsof de uitdagende omstandigheden onze evolutie stimuleerden. Ik zou zeggen dat ijs en mens een gedeelde geschiedenis hebben.'

Hans: 'En die geschiedenis is terug te lezen in de ijskernen, soms zelfs specifiek jaar per jaar. Je kan terugzoeken naar bekende momenten uit de geschiedenis, daarmee ontstaat er een boeiende mogelijkheid om de ijskernen te koppelen aan andere verhalen.'

Lindsey: 'Ijs gedraagt zich als een levend lichaam, met eigen karaktertrekken. De sneeuw kristallen in het ijs reageren op de omstandigheden waarin ze verkeren. Daardoor veranderen de kristallen van vorm en veranderen ook hun eigenschappen. Gebeurtenissen hebben dus invloed op het ijs, en maken daarmee de gletsjer tot een soort archief met kennis uit voorbije eeuwen. Een gletsjer heeft daarmee een eigen karakter.'

JULLIE BESCHRIJVEN GLETSJERS ALS EEN SOORT LEVENDE WEZENS...

Eline: 'Tijdens dit project realiseerde ik me dat wij mensen een belangrijke eigenschap delen met gletsjers. We bestaan beiden voor het grootste deel uit water. En ik zeg dat niet uit een soort antropomorfisme¹, maar omdat het ons dichterbij brengt tot zoiets als een gletsjer. Het is interessanter om te zien wat gletsjers en mensen met elkaar gemeen hebben, dan alleen de verschillen te benoemen.'

Lindsey: 'Binnen de wetenschap hanteren we een strikte definitie van gletsjers: 1. Hun massa wordt gevormd door sneeuw. 2. Door het gewicht van die massa verandert de sneeuw in ijs. 3. Ze bewegen

¹ Antropomorfisme is het toekennen van menselijke eigenschappen aan dieren of voorwerpen.

als gevolg van hun gewicht en de zwaartekracht. Als het niet beweegt dan spreken we eigenlijk niet van een gletsjer. Maar daarnaast zijn er zoveel andere manieren waarop gletsjers beschreven en besproken worden, zo hebben ze in veel delen van de wereld een spirituele betekenis. Waarschijnlijk juist omdat ze bewegen en zo veranderlijk zijn.'

Eline: 'We kunnen gletsjers op verschillende manieren begrijpen. Gedurende de geschiedenis hebben we steeds op andere manieren naar gletsjers gekeken. Dat veranderende perspectief zorgde ervoor dat onze houding ten opzichte van gletsjers veranderde. In de 18e eeuw zagen we de gletsjer puur als een bedreiging, iets om bij uit de buurt te blijven; tijdens de Romantiek aan het begin van de 19e eeuw veranderde onze kijk, en zagen we de gletsjer als een subliem landschap, als een symbool van wildernis; later zagen we de gletsjer als een locatie die door mensen veroverd kan worden; daarna werd de gletsjer als een wetenschappelijk laboratorium beschouwd. Tegenwoordig zien we de gletsjer als een recreatiegebied dat wordt bedreigd door klimaatverandering.'²

HOE KOMEN AL DIE LAGEN TERUG IN DE FILM EN DE TENTOONSTELLING?

Hans: 'Allereerst in de muziek. De scans van de ijskernen vormden de basis van de muziek die ik componeerde. Hiervoor gebruikte ik een synthesizer die geluid maakt op basis van beeld, het is een oud apparaat uit de Sovjet-Unie. De eerste dag dat ik de ijskernen 'voerde' aan het apparaat kwam er alleen maar vreselijke herrie uit. Uiteindelijk bedacht ik drie verschillende methodes om met het ijs te componeren. Zo gebruik ik de intervallen tussen de ijslagen om akkoorden te creëren, zijn er ritmes gebaseerd op de patronen van luchtbelletjes in het ijs en 'voedde' ik de synthesizer met de vorm van ijskristallen. ik Het is een muzikaal universum waar ik nooit van had vermoed dat het bestond. De uiteindelijke

muziek is een soort ontmoeting geworden. Tussen zowel de herinneringen van het ijs, als van mijn eigen muzikale herinneringen.'

Eline: 'Hans stelde voor om een structuur van verschillende delen te gebruiken, zoals klassieke muziek dat vaak heeft. Dus de film begint met een inleiding, waarin verschillende elementen die later in de film voorkomen, geïntroduceerd worden. Je ziet vaag een man van een helling aflopen. Wellicht de grootvader, die later in de film vermist blijkt te zijn... In deel 2 hoor je een vrouw vertellen over die vermiste grootvader, terwijl je beelden ziet van een geschilderde zonsondergang, van een vulkaan en van het boek Frankenstein. Het verwijst naar het jaar 1816, bekend als 'het jaar zonder zomer'. Door een grote vulkaanuitbarsting werd wereldwijd het zonlicht geblokkeerd, mislukten er veel oogsten en waren er hongersnoden in Europa en de VS. Maar er waren ook prachtige zonsondergangen, zoals geschilderd door William Turner. En Mary Shelley schreef het boek Frankenstein naar verluidt omdat ze de hele zomer binnen moest zitten; een van de sleutelscènes in het boek speelt zich af op een gletsjer...een episch moment in de literatuur. Hoewel de filmscènes in eerste instantie fragmentarisch van aard lijken, zijn alle elementen met elkaar verbonden. We proberen op speelse manier verbindingen te leggen tussen gletsjers en andere historische en culturele gebeurtenissen.'

EN DAN IN DEEL DRIE ZIEN WE HET LABORATORIUM WAAR HET IJS UIT DE GLETSJERS ONDERZOCHT WORDT...

Hans: 'Je ziet Michaela, een van de onderzoekers. Zij houdt het ijs vast alsof het een baby is. Ik vond het magisch om te zien. Tegelijkertijd heb ik ook een persoonlijke link met het verhaal; ik heb mijn eigen grootvader ook nooit gekend. Het enige wat ik van hem had was een accordeon, daar heb ik als kind muziek op leren maken. Een van de eerste composities die ik zelf bedacht,

bestond uit vier noten. Ik moest er bij het maken van deze film weer aan denken, en besloot om het te gebruiken bij deze scène.'

Eline: 'Na het ijskernen-onderzoek in het laboratorium, gaat het vierde deel van de film weer terug naar de verhaallijn over de vermiste grootvader. Aan de hand van pagina's uit boeken over alpinisme en het leven en dood van gletsjers wordt voor het eerst open over de verdwijning van deze grootvader gesproken. Centraal staat voor mij hier de scherpe tegenstelling: wat betekent het een dierbaar persoon aan een gletsjer te verliezen? En wat betekent het tegelijkertijd om gletsjers zelf te verliezen?'

DE FILM EINDIGT IN EEN OUDE BIBLIOTHEEK. STAAT DIE SYMBOOL VOOR DE GLETSJER MET AL HAAR LAGEN AAN INFORMATIE?

Eline: 'Dat is de bibliotheek in Innsbruck, Oostenrijk. Je ziet Lisa, de dochter van Birgit. Samen met haar zochten we in de bibliotheek een dag lang naar sporen van haar vermiste grootvader. De bibliotheek is tegelijkertijd een soort reflectie op dit project, waarin verhalen en realiteit zich met elkaar vermengen en weer nieuwe verhalen vormen. En inderdaad, een gletsjer is een soort klimaatbibliotheek.'

Hans: 'Je hebt een aantal natuurlijke archieven of bibliotheken, die ons iets kunnen vertellen over het verleden. Behalve ijs, zijn dat bomen met hun jaarringen, en veen. De muziek die je in deze scène hoort is gebaseerd op de onderste lagen van het ijs, 123.000 jaar geleden. Toen liepen er Neanderthalers rond in Europa! In een andere scène zie je de camera inzoomen op een soort glasscherven. Het zijn stukjes vulkanisch glas, afkomstig uit vulkaanstof, en bewaard in het gletsjerijs. Ditzelfde vulkanische glas wordt gebruikt in het geheugen van

je laptop, maar werd óók gebruikt door Neanderthalers in hun gereedschappen. Je gaat vanzelf meer en meer connecties leggen tussen verschillende tijden en gebeurtenissen.'

HET VALT ME OP DAT IN DEZE TENTOONSTELLING OVER GLETSJERS EIGENLIJK NAUWELIJKS EEN GLETSJER TE ZIEN ZAL ZIJN...

Eline: 'De hele film is een poging om iets te zeggen over gletsjers, zonder ze te laten zien. We worden door de bekende natuurdocumentaires al overspoeld met de meest prachtige beelden van gletsjers en ijskappen. Wij wilden niet indruk maken met episch gefilmde landschappen, maar wijzen op al de subtiele lagen die in dat landschap zitten, dus we moesten iets anders proberen.'

BEHALVE DE FILM LATEN JULLIE NOG EEN AANTAL WERKEN ZIEN IN ODAPARK. ZO ZIJN ER EEN AANTAL GLAZEN VORMEN GEVULD MET WATER. KOMT DAT UIT DE GLETSJERS?

Eline: 'Ik vond dat misschien nog wel het meest bizarre. Je boort naar ijskernen op 3 kilometer diepte, ver weg in Groenland en Antarctica. Je transporteert ze vervolgens in speciale kokers naar een laboratorium in Europa, waar je ze als kwetsbare baby's heel voorzichtig weer uitpakt. En vervolgens blijft er van dat duizenden jaar oude ijs en al die prachtige kristallen alleen een plasje water over dat in het riool verdwijnt. Dus ik zocht naar een manier om iets van dit materiaal, en daarmee dit landschap, te bewaren. Glas leek me daar een passend materiaal voor. Een geschoolde glasblazer

² Auteur Mark Carey schrijft heel mooi over dit veranderend perspectief in de tekst 'The History of Ice: How Glaciers Became an Endangered Species'

hielp me daarbij, maar ik heb zelf de vormen geblazen. Het zijn een soort beschermende capsules voor het gletsjerwater, en tegelijkertijd zijn ze zelf ook heel kwetsbaar.

Lindsey: 'Een aantal van de werken die ik in Odapark laat zien bestaan uit rubbings³ van het gletsjersoppervlak. Ik kreeg het idee na het zien van een afbeelding in een wetenschappelijk magazine uit de jaren '50. In die tijd brachten ze allerlei machines naar de bergen om zo'n afdruk te maken: eerst werd er een stuk van de gletsjer gezaagd, dat werd vervolgens glad gesmolten, om er vervolgens een afdruk van te maken. Een soort analoge manier om een CAT-scan te maken. Op die afdrukken zie je dan de ijskristallen die in de gletsjer zitten. Ik wilde deze tekeningen namaken, maar dan met een eenvoudigere methode, zonder apparatuur. Ijs smelt door lucht, water en zonlicht. Alleen maakt zonlicht het oppervlak ruw, waardoor je papier zou scheuren als je een afdruk maakt. Dus ging ik onder het ijs, waar er grotten zijn met smeltwater. Daar kon ik afdrukken van de gletsjerwand maken met enorm veel detail en structuur. En daardoor kreeg ik veel preciezere afbeeldingen van de ijskristallen in het ijs. Die kristallen zijn allemaal anders, als een soort vingerafdrukken.'

GEEFT HET KUNSTENAARSHIP JE DE MOGELIJKHEID OM ANDERS TE KIJKEN NAAR DE GLETSJERS?

Lindsey: 'Als wetenschapper focus je vooral op wat nodig is om je vragen te beantwoorden. En daarom heb je eigenlijk nooit genoeg tijd; want je komt altijd met specifieke doelen en vragen naar een plek. Als kunstenaar kan ik mezelf inderdaad meer tijd geven, en zo meer aandacht geven aan de gletsjer als geheel in plaats van bepaalde details. Maar beide manieren van werken beïnvloeden elkaar voortdurend. Vanuit mijn artistieke werk leerde ik meer over hoe gletsjers werken en de kristallen die ze bevatten; maar ik kon de juiste plek om dit werk te maken, bepalen vanuit mijn wetenschappelijke kennis. De kennis die ik

opdeed vanuit dit kunstproject bespreek ik vervolgens weer met collega's op de universiteit. Dus vanuit beide werkzaamheden groeit mijn begrip van gletsjers en ijs.'

WAT HOPEN JULLIE DAT DEZE TENTOONSTELLING LOSMAAKT BIJ BEZOEKERS?

Lindsey: 'Wellicht een eerste kennismaking met de wonderbaarlijke gletsjers en hun bijzondere samenstelling. Ik hoop dat hiermee iets van mijn eigen interesse en fascinatie voor gletsjers overspringt op anderen.'

Eline: 'Hopelijk het besef dat gletsjers directe invloed hebben op ons als mens. Gletsjers lijken iets van ver weg, uit de bergen of uit poolgebieden. Terwijl ze impact hebben op ons allemaal; in Zweden, Zwitserland maar zeker ook in Nederland.'

Lindsey: 'Nederland is juist een van de landen die in de toekomst het meest te maken zal krijgen met de smeltende gletsjers. Alles wat in gletsjers gebeurt resonanceert uiteindelijk ook in plekken die er ver vandaan liggen.'

Hans: 'Uiteindelijk gaat het misschien niet eens zozeer over gletsjers, maar over de existentiële dimensie van het op aarde zijn. Het aanwezig zijn op een plek en voelen dat je er bent. Het besef dat er al deze tijdlagen zijn en dat wij als mens daar ook deel van uitmaken.'

JOEP VOSSEBELD

³ Rubbings, ook wel frottage genoemd, is een eenvoudige tekentechniek waarbij de structuur van een oppervlakte op papier zichtbaar gemaakt wordt door eroverheen te wrijven, met bijvoorbeeld potlood of krijt.

BIO

ELINE KERSTEN

Eline Kersten is een Nederlandse kunstenaar die in Zwitserland woont. In haar werk identificeert, bekritiseert en toont ze verhalen over veranderende en verdwijnende landschappen, zowel ver weg als dicht bij huis. Ze gelooft dat ons gevoel van identiteit verbonden is met het landschap waardoor we worden omringd. Wat gebeurt er dan als de omgeving die we als thuis beschouwen snel verandert, of erger nog, verdwijnt? Ze is geïnteresseerd in de betekenis die we geven aan verdwijnende landschappen door de verhalen die we erover vertellen en de manier waarop die ecologisch, historisch en persoonlijk gekleurd zijn. Om deze verschillende perspectieven te doorgronden werkt ze samen met deskundigen uit andere domeinen, variërend van klimaatwetenschappers en glaciologen tot componisten en brandweerlieden.

Eline Kersten heeft een MFA in Curating van Goldsmiths, University of London en een BFA van de Academy of Fine Arts & Design Maastricht. Haar werk is op verschillende plaatsen tentoongesteld, onder andere in het Kunst(Zeug)Haus, CH; Kalmar Konstmuseum, SE; Noorderlicht Foto Biënnale, NL; Helmhaus, CH; 19e Media Art Biënnale, PL; Art Rotterdam, NL; Experimental Intermedia Festival, US.

LINDSEY NICHOLSON

Lindsey is een Britse kunstenaar, wetenschapper en pedagoog die in Oostenrijk woont. Haar artistieke werk verkent de grenzen van wetenschappelijk en artistiek onderzoek en hoe deze kunnen bijdragen aan het creëren van inzichten binnen de maatschappij. Ze poogt daarbij complexe concepten en processen tastbaar en ervaarbaar te maken, om zo een dieper begrip te creëren van onze rol en verantwoordelijkheid in onze leefomgeving. Ze gelooft in de noodzaak om de mensheid weer deel te laten uitmaken van de natuur, als een belangrijke voorwaarde om een leefbare omgeving voor iedereen in stand te houden.

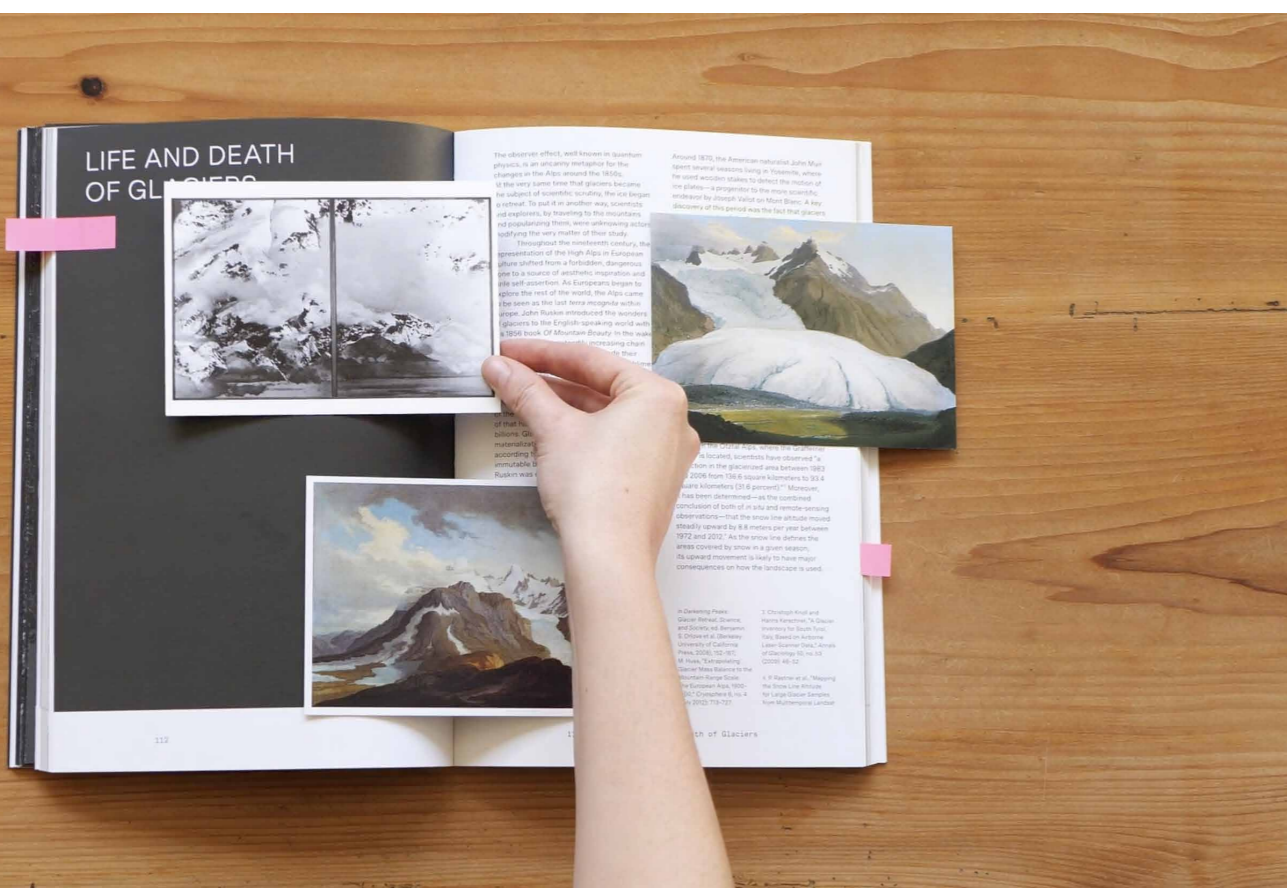
Lindsey heeft een BSc in Geografie van Edinburgh University, een PhD in Glaciologie van St Andrews University en een MA in Toegepaste Kunst van de Universiteit voor Toegepaste Kunst in Wenen. Haar werk is tentoongesteld in groepstentoonstellingen in Kunsterhaus, Improper Walls en Vienna Art Week in Wenen en in OpenSpace en BRUX Theater in Innsbruck.

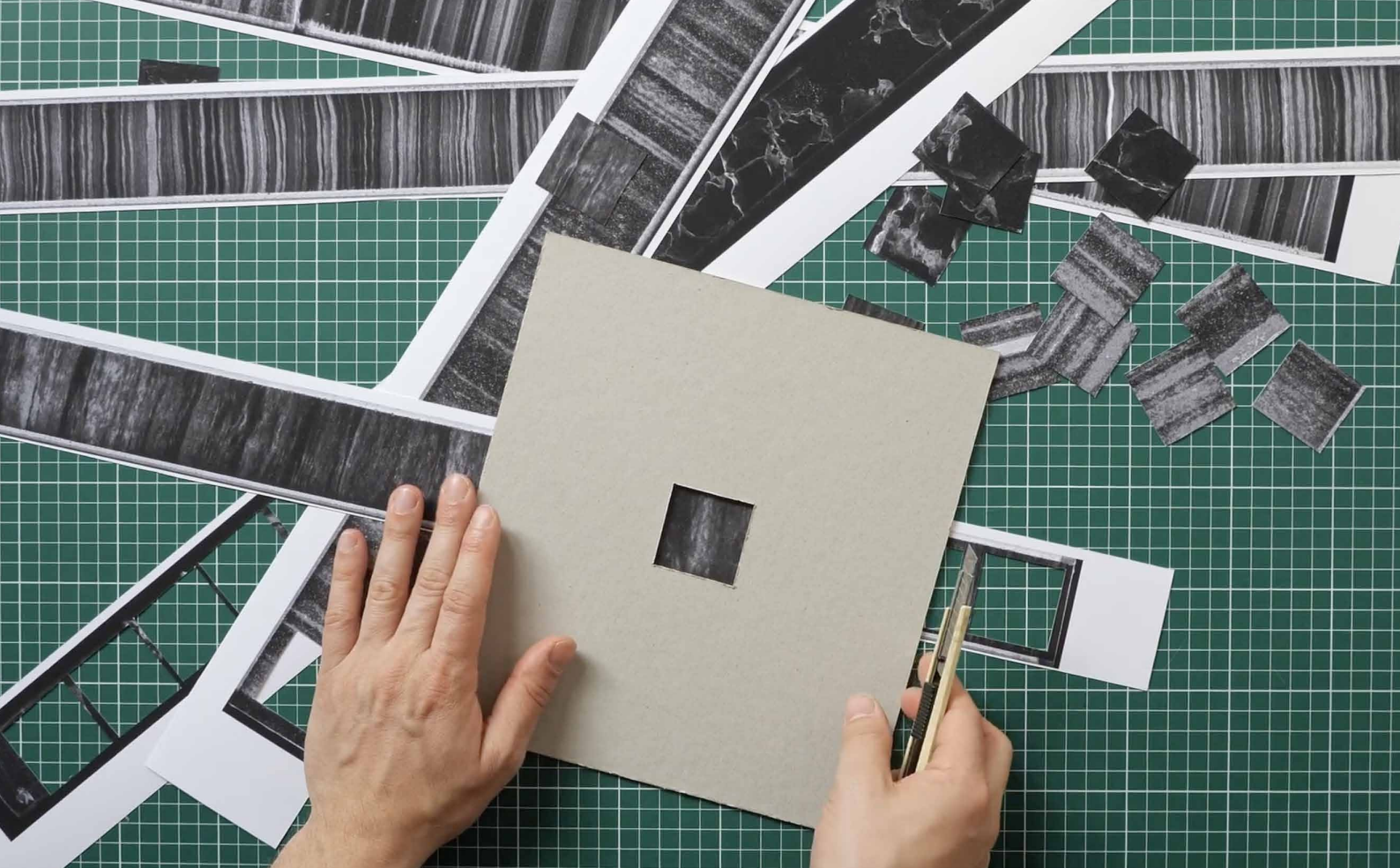
HANS GURSTAD-NILSSON

De Zweedse componist Hans Gurstad-Nilsson heeft een achtergrond als archeoloog en muzikant. Van 1986-1990 maakte hij deel uit van de groep Triangulus en het tienkoppige gitaarorkest Guitarsis, waarin musici zaten van bekende Zweedse progressieve bands als Ragnarök, Samla Mammas Manna, Kebenekajse en Dag Vag. Dit waren vormende jaren met tournees, tv-optredens en opdrachten voor de Zweedse radio. Na zijn studie in Lund werkte hij tien jaar als archeoloog voor het Kalmar County Museum. Hans behaalde zijn MA compositie in 2013 aan de Academie voor Muziek en Drama in Göteborg.

Hans werkte sindsdien samen met vooraanstaande orkesten en ensembles zoals Vokalharmonin, Norrköping Symphony Orchestra, Swedish Wind Ensemble, Camerata Nordica, Musica Vitae en vele virtueuze solisten. Zijn muziek bevindt zich in een grensgebied waar verschillende stilistische invloeden met elkaar verweven zijn. Het archeologische perspectief is een terugkerend aspect in zijn werk, waaronder in het project Ice Memory.

**I
C
E
M
E
M
O
R
Y**

Samenstelling

Eline Kersten, Hans Gurstad-Nilsson, Lindsey Nicholson

Organisatie

Hester van Tongerlo, Joep Vossebeld

Publieksprogramma

Gladys Zeevaarders

Tekst

Joep Vossebeld

Grafisch ontwerp

Inge Korten

Film & geluid

Eline Kersten, Hans Gurstad-Nilsson

Met speciale dank aan:

De vrijwilligers van Odapark, Joris Burla, Julie Anne Denton, Emile Hermans, Klaus Gröbner, Michael Kohli, Michaela Mühl, Adelheid Schrott, Anders Svensson

Mede mogelijk gemaakt door:

Mondriaan Fonds
Provincie Limburg
Gemeente Venray

ODAPARK

center for contemporary art

Merseloseweg 117
5801 CC Venray

+31 (0)478 513 690

info@odapark.nl

odapark.nl

dinsdag - zondag

13:30 - 17:00

Odapark is een centrum voor hedendaagse kunst, gelegen in het gelijknamige landschapspark aan de rand van Venray. In het 19de-eeuwse Theehuis en aangrenzend paviljoen presenteren we tentoonstellingen met hedendaagse kunst. Daarbij organiseren we een publieksprogramma met lezingen, workshops en concerten.

